

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЗИЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

Підприємству для забезпечення стійкості конкурентних позицій необхідно не тільки досліджувати ринкове середовище, оцінювати рівень стійкості конкурентних позицій, аналізувати чинники, які їх визначають, але також і здійснювати пошук шляхів для зміцнення рівня стійкості конкурентної позиції. Тому, однією з найважливіших задач системи управління підприємства є управління стійкістю конкурентної позиції. Цей процес спрямований на підтримку та посилення існуючих конкурентних позицій та формування нових конкурентних переваг, з метою забезпечення стійких конкурентних позицій на ринках в довгостроковій перспективі. Підтримка підприємством стійких конкурентних позицій безпосередньо залежить від здатності підприємства своєчасно вчасно реагувати на зміни зовнішніх чинників. При прийнятті управлінських рішень у фірми повинна бути чітка стратегія, щоб забезпечити стійку конкурентну позицію в постійно змінюваному бізнес-середовищі.

Стратегічне планування допомагає зміцнити конкурентну позицію, поліпшити взаємодію між фірмою і її середовищем і дає можливість переналаштувати структуру ресурсів для подолання проблем, пов'язаних зі змінною ділового середовища. Для пояснення можуть бути використані RBV і IO теорії. Згідно RBV, конкурентоспроможність фірми є результатом її здатності створювати і використовувати ресурси [1]. Це внутрішня перспектива.

З іншого боку, теорія IO має справу з зовнішнім середовищем фірм і підтримує ідею про те, що зовнішнє бізнес-середовище має вирішальне значення для організаційного успіху. RBV дивиться всередину фірми, в той час як підхід IO орієнтований на зовнішнє середовище з точки зору стратегії. Теорія IO відповідає на питання про те, які можливості і загрози виникають через ділове середовище, а RBV відповідає на питання як організаційна сила може бути збільшена, а слабкість зменшена. Визначаючи інтенсивність конкуренції, прибутковість, і привабливість галузі модель п'яти сил Портера не тільки допомагає оцінити поточні стратегічні сили, але також підтримує в формуванні майбутнього стратегічного кроку [2]. З розвитком RBV спостерігається перехід від галузі до конкретних фірм у визначенні джерел стійкої конкурентної переваги. Точно так же прихильники RBV стверджують, що конкурентоспроможність фірми є результатом можливості фірми в мобілізації організаційних ресурсів.

Як же ми можемо скористатися цими теоріями для розробки стратегії забезпечення стійкої конкурентної позиції? Коли в галузі відбуваються зміни, вони вимагають підходу IO для аналізу ситуації і визначення того, де фірма є і де вона повинна бути (галузеве позиціонування). RBV приймає рішення по ресурсах і оперативних можливостях, які необхідні для переходу на нову позицію. Це вказує на те, що теорії RBV і IO доповнюють одна одну в формуванні стратегії фірми і збереження конкурентної переваги. Основна ідея теорій RBV і IO: узгодити внутрішні компетенції і зовнішнє середовище за допомогою стратегічних дій, які мобілізують ресурси і можливості організації. Отже, фірма, яка може скористатися перевагами існуючої конкуренції (перспектива RBV) і визначити майбутні можливості (перспектива теорії IO), здатна перенастроювати свій ресурс для подолання викликів мінливого бізнессередовища, може мати стійку конкурентну позицію. Використовуючи RBV, фірма може оцінити свої сильні і слабкі сторони, в той час як з п'яти сил Портера (перспектива теорії IO) фірма може визначити можливості та загрози в галузі. Таким чином, для підтримки стійкості конкурентної позиції в турбулентному діловому середовищі, фірма повинна мати можливість узгодити свої дії між її конкурентними пріоритетами, вибором ресурсів і операційними рішеннями.

Сільське господарство, як галузь економіки, має ряд специфічних особливостей і є практично найбільш конкурентною. Попит на сільськогосподарську продукцію є нееластичним. Пропозиція сільськогосподарської продукції в короткостроковому періоді є практично нееластичною. Для сільськогосподарського підприємства, стратегія, яка

ґрунтується на внутрішніх чинниках, або вона оснований на домінуванні на ринку за витратами виробництва найбільш доцільна.

Отже, для сільськогосподарського підприємства найбільш доцільним, і практично єдиним, буде здобуття стійких конкурентних позицій заснованих на внутрішніх конкурентних перевагах, тобто, домінування серед підприємств галузі по витратах виробництва, що буде виражатися через нижчу собівартість, ніж у інших підприємств галузі. Це можливо досягти за рахунок ефективного використання наявного економічного потенціалу, запровадження у виробництво інноваційних технологій, підвищення продуктивності праці, які в подальшому складуть основу конкурентоспроможного розвитку підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Barney J. B., Ketchen Jr and Wright M. 2011. The Future of Resource-Based Theory. *Journal of Management* 37(5): 1299-1315. DOI: 10.1177/0149206310391805
2. Pylypenko, Nadiia M.; Pylypenko, Viacheslav V.; Kuchkova, Kristina O. Competitive Advantages of Agricultural Enterprises from the Perspective of the Analysis of the Competition's Conditions. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*, [S.l.], v. 9, n. 8, p. 2774-2789, dec. 2019.